

Mérő László
egyetemi tanár

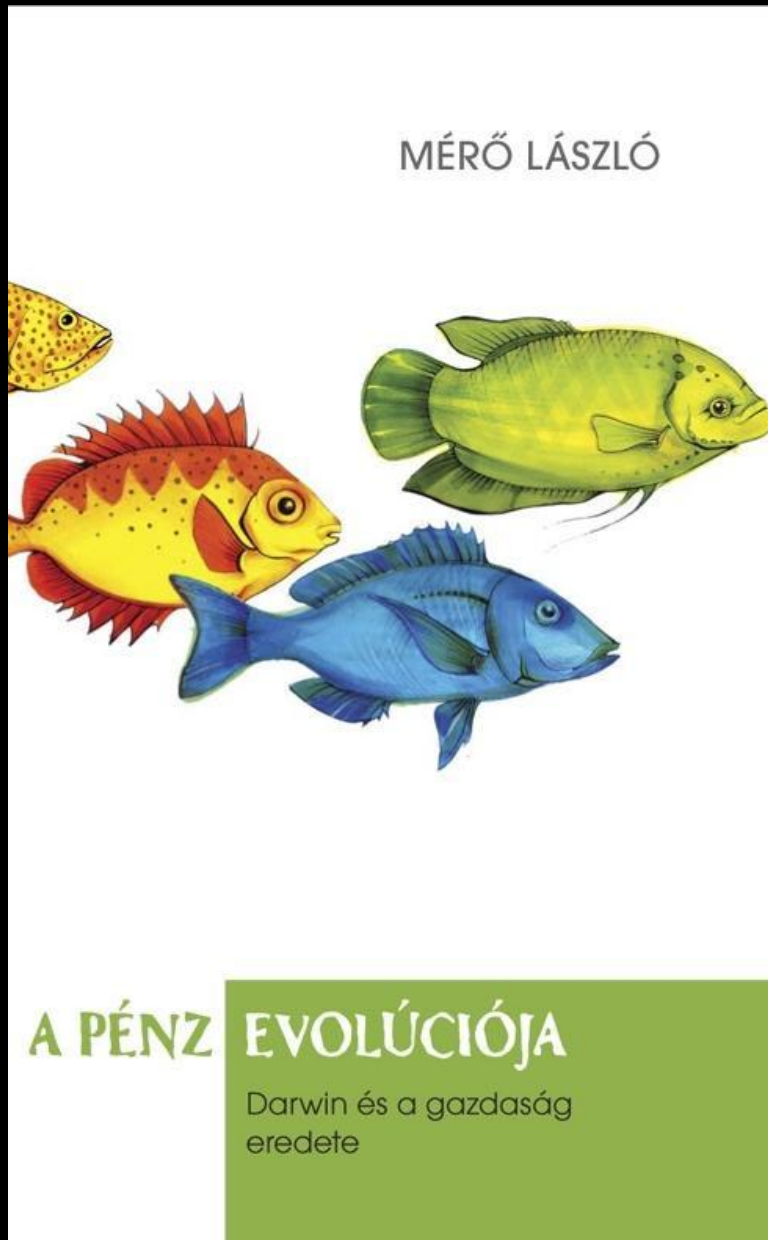
ELTE Pszichológiai Intézet

A pénz logikája

Mobile Hungary Konferencia, 2017. október 18.

mero.laszlo@ppk.elte.hu

Amire a német kiadó jött rá...

A lényeg 25 szóban

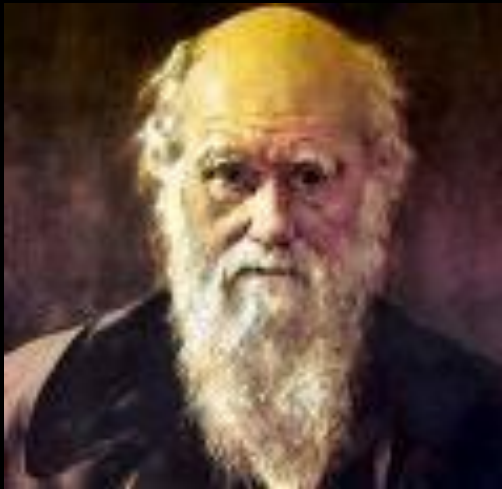
A darwini evolúció a gazdaságban is működik, mert a pénz ugyanolyan logikai mechanizmusok alapján hoz létre *gazdasági* élőlényeket (különféle vállalkozásokat), mint ahogyan a gének *biológiai* élőlényeket.

Pénz → Tőke → Vállalkozások

A biológia két nagy felfedezése

Darwin: a fajok egymásból
jöttek létre (**evolúció**)

Mendel:
az öröklődés
mechanizmusa
diszkrét entitásokon
alapszik (**gének**)

Darwin és Mendel **együtt** valójában sokkal többet
fedezett fel, mint pusztán a *biológiai* élet logikája

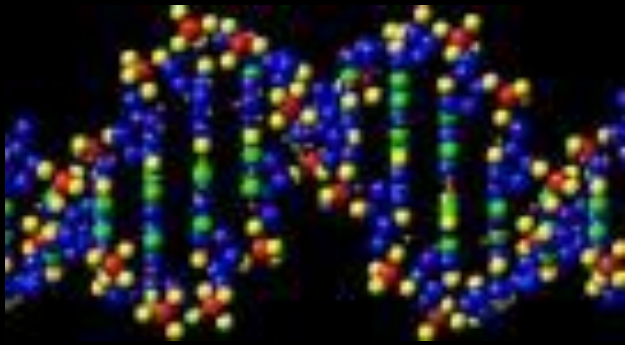
A mendeli gondolat: a replikátorok

A biológia logikája: Az életet olyan dolgok generálják, amelyek magukban nem élők, de alkalmas csapatokban együttesen képesek élőlényeket generálni (*gének*)

A kutyám szeme barna és az enyém is – ezt ugyanaz a gén okozza

A replikátor fogalma:

- hosszú életű
- szapora
- pontosan másolódik (de nem **túl** pontosan)

A replikátor egyetlen teendője, hogy „szaporodjon és sokasodjon”

Újfajta replikátorok

Miután a gének létrehoztak olyan élőlényeket, amelyek hatalmas agyában gondolatok milliói tudnak jelen lenni, újabb replikátorok is megjelentek:

- a pénz (egy bizonyos formája – a mόν)
- a mémek (az emberi gondolatok „génjei”)

A fő probléma a mémekkel: ha a mém a gén, akkor mi az élőlény?

Köznyelvi szó lett

Lehet, hogy a pszichológusok több mint 80 éve megtalálták erre a választ: a kognitív sémák – csak épp a kérdést még nem ismerték

A gazdasági replikátor

A biológiában világos volt, hogy mi az élőlény, de nehéz volt megtalálni az őket generáló géneket (**pontosabban: az élőlények egy-egy tulajdonságát generáló géneket**)

A gazdaságban is világos, mi a „gazdasági élőlény”, és itt is nehezebb megtalálni, hogy mi generálja őket

A mőn a vállalat valamilyen tulajdonsága, amely önmagában is képes tőkét vonzani

A mőn nem azonos a tőkével: a tőke akkor válik mőnná, amikor eldől, hogy egy vállalat milyen tulajdonságába fektetődik

Az analógia

Egy *gén* két allélja

- Piros virág
- Fehér virág
(Mendel)

Egy *món* két „allélja”

- Kooperáció
- Versengés
(párhuzamosan)

Az élet szerkezete

Az élet különféle fajta replikátorok által generált különféle formái teljesen azonos logika alapján működnek

	Biológia	Pszichológia	Gazdaság
replikátor	gén	mém	tőke (món)
kódolás	genetikai kód	???	„üzleti kód”
háttérmech.	biokém. mech.	???	pszich. mech.
élőlény	biol. lény	??? (kogn. séma?)	vállalat
produkciók	életjelenségek	gondolatok	termékek, pénz

Mivel az élet különféle (replikátorokon alapuló) formái azonos logika szerint működnek, az egyik területen szerzett ismeretek átvihetők a többi területre is

Példa: a globalizáció jelensége

a biológiában

a gazdaságban

a (majdnem) globális

genetikai kód

“mónetikai” kód

által generált rengeteg féle
globális, illetve lokális

élőlény

vállalkozás

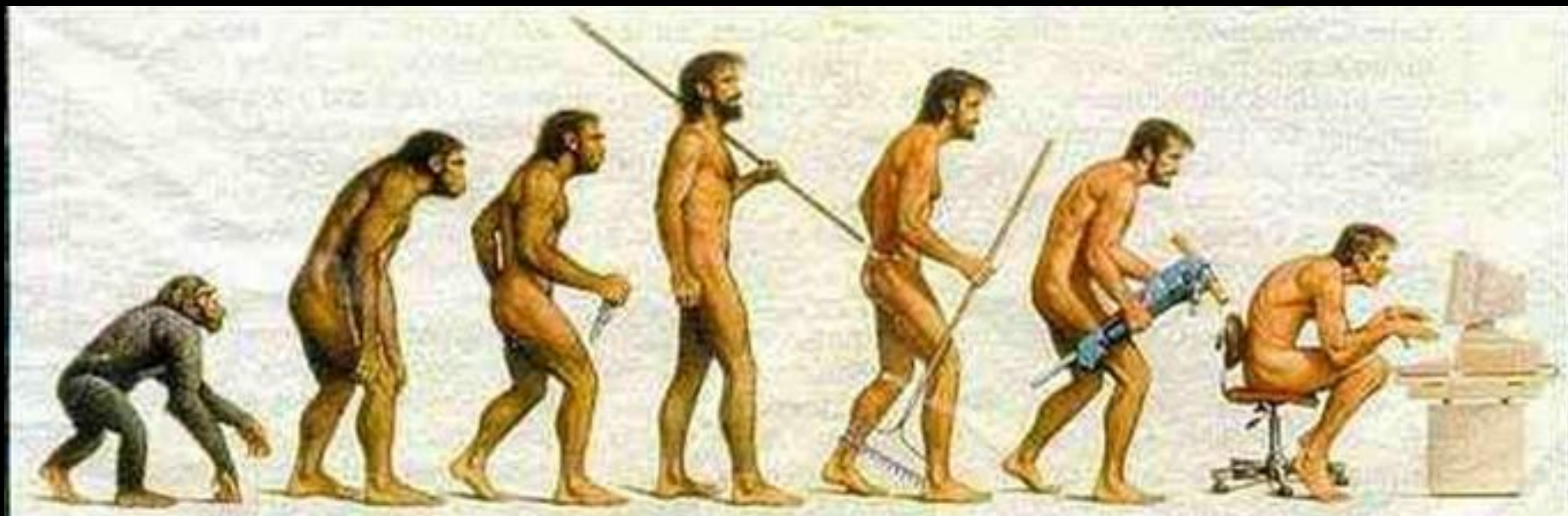

A globalizáció ellen lázadni olyan,
mintha a **genetikai kód** ellen
lázadnánk, mert nem tetszik, hogy
olyan evolúciót alapozott meg,
amely szúnyogokat is létrehozott

Az evolúció iránya

Nemcsak a pénz evolúciója nem fejeződött még be, a homo sapiensé sem

Neki már természetes dolog a virtuális pénz

Köszönöm a figyelmet

mero.laszlo@ppk.elte.hu